

22 Ağustos'tan Sonra Türkiye'de İnternete Ne Olacak? İnternetin Güvenli Kullanımı

22 Şubat 2011'de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından hazırlanarak kabul edilen ve 22 Ağustos'tan itibaren yürürlüğe girmesi planlanan "İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı" internet kullanıcıları için ne anlama geliyor?

22 Şubat 2011'de Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Türkiye'de internetin daha güvenli hale getirilmesi amacıyla "İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı" adlı bir metin hazırlayarak, kamuoyu görüşlerinin alınacağı 6 aylık bir sürecin ardından 22 Ağustos'ta yürürlüğe girmesine karar verildiğini duyurdu. Elektronik Haberleşme Sektöründe Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 10. maddesine dayanılarak hazırlanan usul ve esasların amacı, güvenli internet hizmeti sunumu ve kullanımı kapsamında, internet hizmeti sunan işletmecileri ve internet hizmetinden yararlanan bireysel aboneleri güvenli internet kullanımı konusunda yönlendirmek olarak tanımlanıyor.

Taslağın öngördüğü model, Türkiye'deki internet kullanıcılarının kendilerine sunulan önceden tanımlanmış internet profillerinden birini seçmesi ve genel internet erişiminin bu profilde yer alan kurallara göre belirlenmesi prensibine dayanıyor. BTK tarafından belirlenen usul ve esaslara göre internet hizmeti sunan işletmeler güvenli internet hizmetini "Standart", "Çocuk", "Aile" ve "Yurtiçi" internet profili olarak 4 farklı kategoride sunacak. Bu profillerin her biri ismine uygun farklı filtreleme grupları içeriyor. Şu anki mevcut internet erişimi yeni sistemde "Standart" profilin karşılığı olacak.

Sistem Nasıl Çalışacak?

Taslak bu haliyle yürürlüğe girdiğinde, aboneler kendilerine uygun olan pro-

fil türünü seçerek bağlı oldukları işletmeye abonelik sözleşmesi, internet sitesi veya çağrı merkezleri üzerinden bunu bildirecek. İşletmeci de talep edilen profil doğrultusunda güvenli internet paketini kullanıcılarına sunacak. Kullanıcılar kendilerine atanan şifreleri kullanarak profiller arasında diledikleri zaman geçiş yapabilecek.

Taslağın yürürlüğe girmesi işletmecilere de yeni yükümlülükler getirecek. Taslakta belirlenen tanıma göre güvenli internet hizmeti, alan adı, IP ve port listesi üzerinden seçilen profile göre sunulan filtreleme işlemlerini kapsayacak ve bu hizmet abonelerin talebi üzerine işletmeciler tarafından sunulmak zorunda olacak.

Taslak, bu hizmetlerin internet servis sağlayıcılar tarafından ücretsiz olarak sunulmasını öngörüyor. Kullanıcı profilleri kapsamında filtrelenecek alan adı, IP ve portların tutulduğu liste, "Erişim Engelleme Kararlarının Aktarılması Projesi" kapsamında işletmecilerle BTK arasında kurulmuş olan, noktadan noktaya güvenli veri hatları üzerinden işletmecilerle paylaşılacak.

Uygulama Neden Gündeme Geldi?

Bu uygulamanın ne kadar gerekli olduğu konusu, hayata geçirilme şekli ve satır aralarında yer alan detaylar geçtiğimiz aylarda Türkiye gündeminde geniş yer buldu. Uygulamayı savunanlar olduğu kadar, uygulamanın karşısında olanlar da var ve her iki taraf da kendilerine özgü sebepler öne sürüyor. İnternette "22

Ağustos" kelimeleriyle bir arama yaparsanız, bu konuda yazılmış sayısız habere ve görüşe ulaşabilirsiniz.

Yetkililerin yaptığı açıklamalara göre böyle bir sistemin gündeme gelmesinin en büyük sebebi, çocukların internet üzerindeki zararlı içeriklerden korunması. OECD'nin (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) 2 Mayıs 2011'de yayımladığı *The Protection of Children Online: Risks faced by children online and policies to protect them* (İnternette Çocukların Korunması: Çocukların internette karşılaştığı riskler ve korumak için uygulanan yöntemler) raporunda bu konu şöyle ele alınıyor: "Her geçen gün daha fazla çocuk internetle tanışıyor. İnternetle tanışma yaşının düşmesiyle birlikte internet başında geçirilen zaman da artıyor. İnternet çocuklar için önemli bir eğitim, yaratıcılık ve kendini ifade etme platformu haline geldi. Bununla birlikte internet üzerinde bazı riskler de yer alıyor ve çocuklar yetişkinlere kıyasla bu risklerden etkilenmeye daha eğilimli. Bu da birçok yönetimi bu konuya önem vermeye ve çocukları zararlı içerikten koruyacak uygun yöntemler bulmaya zorluyor."

Türkiye'nin bunun için seçtiği yöntem, merkezi filtre yapıları oluşturarak kullanıcılara seçenekler sunmak. Her bir filtre içeriğinin oluşturulması ve uygulanması da BTK'nın sorumluluğunda olacak. Toplumdan gelen eleştiriler de genel olarak bu uygulamayla ilgili. Genel görüş, BTK'nın filtrelenecek içerikler, filtre kriterleri ve filtrelenen sitelerin listesi gibi konularda yeterince şeffaf olmadığı.

Ayrıca böyle bir uygulamanın neden devlet eliyle yapıldığını sorgulayanlar da var.

Dünya Bu Konuda Ne Gibi Önemler Alıyor?

Peki acaba bu konuda dünyada ne gibi uygulamalar var? OECD'nin raporunda farklı ülkelerin bu konuya nasıl yaklaştığına dair detaylı bilgi de yer alıyor. Rapora göre bazı ülkelerde çocukların istismarına yönelik içerikleri önlemek üzere internet servis sağlayıcı katmanında filtreleme var ve bunlar ya ülkelerin tek başlarına ya da birlikte uyguladıkları düzenlemelerle uygulanıyor (Kanada, Danimarka, Yeni Zelanda, Norveç, İsveç ve İngiltere gibi). Yeni Zelanda'da İnternet İşleri Departmanı tarafından internet servis sağlayıcılara gönüllü kullanım prensibiyle sunulan "Dijital Çocuk İstismarı Filtreleme Sistemi", çocuk istismarına aracılık ettiği tespit edilen sitelere erişimin engellenmesini sağlıyor. Japonya'da yürütülen filtreleme servislerini yayma üzerine eylem planı, filtreleme servislerinin ülke genelinde daha yaygın ve erişilebilir olması için çalışıyor. Bunun yanı sıra Japonya'da internet hizmeti sunan mobil operatörler de çocukların zararlı içerikten korunmasına yönelik daha fazla özelleştirilebilir servisler vermek için düzenlemeler yapıyor. İngiltere'nin internette çocukların güvenliğini sağlamaya yönelik olarak uyguladığı Kitemark sistemiyle, web sitelerinin çocukların güvenliği için sınıflandırılması ve ev kullanıcılarına yönelik filtre uygulamalarına veri sağlanması hedefleniyor. Bu sistem İngiltere Standartlar Enstitüsü tarafından bağımsız olarak denetleniyor ve test ediliyor. İspanya'da internet servis sağlayıcıların internetteki potansiyel tehditler konusunda kullanıcılarını bilgilendirmesi ve bu konudaki sorumluluklarını önceden bildirmesi yasal bir zorunluluk.

Bu uygulamalar genelde kullanıcı tericine bağlı olarak kurgulanan sistemlerden oluşuyor. Bazı özel durumlarda ise internet filtreleri yasal bir zorunluluk. Örneğin Japonya'da mobil operatörler, aileler aksini istemediği sürece 18 yaşın altındaki cep telefonu kullanıcıla-

rının cihazlarından erişebildiği içeriklere filtre uygulamak zorunda. Ayrıca bilgisayar üreticileri de isteyen kullanıcılara için filtreleme sistemlerini ürettikleri bilgisayara önceden yerleştirmek, internet servis sağlayıcılar da istendiğinde filtreleme hizmetleri sunmak zorunda.

İnternet servis sağlayıcılar üzerinden ağ tabanlı filtreleme sistemlerini yasal bir zorunluluk olarak tutan üç ülke ise Kore, İtalya ve Türkiye. Türkiye'de 2007 yılında kabul edilen 5651 sayılı kanun, BTK tarafından sakıncalı olarak belirtilen içeriklere erişimin engellenmesi konusunda internet servis sağlayıcılara, barındırma servislerine ve internet kafelere sorumluluk yüklüyor. Avustralya da 2009 yılı so-

sıtlamak olarak özetlenebilir. İletişim özgürlüğünün devamlılığını sağlama konusu, bu noktada sıkça sıkıntıya neden olan bir durum olarak özellikle öne çıkıyor.

Dünya genelinde bu işin daha çok bilinçlendirme yoluyla çözülmeye çalışıldığı, filtre sistemlerinin kişisel tercihe bağlı ve gönüllü olarak benimsenmesine dayandığı bir gerçek. BTK da bu işi merkezi olarak denetimine almakla birlikte kullanıcılarına dilediği an dilediği pakete geçebilme özgürlüğü sunduğu ve bu yaklaşımı desteklediği konusunda ısrarlı.

Sonuç olarak İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı halen yürürlüğe girmiş değil. Şimdiye kadar bu yaklaşımı destekleyen veya destek-

nundan beri bu konuda ülke genelinde bir uygulamayı gündeme sokmak üzere uğraşılıyor. Tüm bu uygulamalara dair detayları ilgili raporda ve referanslarında bulmak mümkün.

Sonuç

Çocukları internet üzerindeki zararlı içeriklerden korumak için dünya genelinde uygulanan çok sayıda araç ve yöntem var. Ancak bu yöntemleri uygularken bir takım yan etkilerin ortaya çıkması da söz konusu. Bu durum, zararlı içeriği engellemek adına yola çıkıp hareket sınırlarını olması gerekenden daha dar çizmek ve yarar sağlayacak birçok kaynağa erişimi ki-

lemeyen birçok farklı görüş dile getirildi, BTK yetkilileri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri bir araya gelerek endişe ve önerilerini paylaştı. Bundan sonra konunun nereye gideceğini hep birlikte göreceğiz.

Ancak OECD raporunda da belirtildiği gibi, hiç kimsenin elinde bu işi tek bir dokunuşla çözebilecek bir sihirli değnek yok. Bu işi çözenin en iyi yolu, gerekli araçları ihtiyaç duyulduğunda kullanılacak biçimde el altında tutmaktan ve bir an önce toplumu bu konuda bilinçlendirmekten geçiyor.

Kaynaklar

www.oecd.org/sti/ict/children
<http://www.bthaber.com.tr/?sayi=SAYI:812>